

Verbálisfluencia-tesztek két szkizofrén alcsoportban

Elméleti háttér, problémafelvetés, célok, hipotézis(ek)

Az előadás a szkizofrénias spektrumzavar és a végrehajtó funkciók összefüggéseit vizsgálja a betegség két alcsoportjában. A szkizofrénia igen jellegzetes beszédprodukciónbeli jelenségeket és deficiteket mutathat az egészséges populáció tagjaihoz képest; ezeknek a különböző nyelvi eltéréseknek a klinikai diagnosztikában is fontos szerepet tulajdonítanak (Garab 2007). A végrehajtó működéseknek (executive functions) nincs pontos fogalmi meghatározásuk, inkább egyfajta „képesség-halmaz”-ként gondolhatunk rájuk (Csépe és mtsai, 2008; Tánczos 2012). A verbális fluencia és a szkizofrénia összefüggésével számos nemzetközi szakirodalom foglalkozott már (vö. Kambanaros et al 2010-ben végzett képi ige- és tárgymegnevezési vizsgálata). Magyar nyelven leginkább a fonemikus és a szemantikus fluenciát vizsgálták (vö. Szendi et al 2010). Vizsgálatomban a szemantikus és a fonemikus fluencia mellett az verbális igemegnevezési fluenciát is teszteltem.

Hipotéziseim a következők voltak: (1) A két alcsoport különböző fluenciaeredményei jelentős eltérést mutatnak. (2) Az igemegnevezési feladat eredményei illeszkednek a két alcsoport szemantikus és fonemikus fluencia eredményeihez. (3) A 'Z' csoport eredményei, a korábbi kutatásokhoz igazodva, jobbak lesznek az igemegnevezési feladatban. (4) A 'Z' csoport elemszámai, hibaszámái és szünettartási jellemzői minden fluencia feladatban jobbak lesznek, mint az 'S' csoport eredményei.

Módszertan

Az előadás alapjául egy több tesztet tartalmazó kutatás részeredményei szolgálnak. A 14 vizsgálati személyt előzetesen két alcsoportba ('S' és 'Z') osztottuk Szendi és mtsai. felosztása alapján (Szendi et al 2010): az 'S' csoport mindkét féltekét érintő frontális diszfunkciókkal rendelkezik, a 'Z' csoportba sorolt személyek csak bal féltekét érintőekkel. A teszteket minden vizsgálati személlyel egy ülésben vettem fel; a teljes tesztelést minden esetben diktafonra rögzítettem. A felvett tesztek a következők voltak: Módosított MiniMental Teszt, Órarájzolósi teszt, verbálisfluencia-tesztek (fonemikus, szemantikus és igemegnevezési).

Eredmények

A kutatás eredményei szerint az elemszámok mértéke nem mutat ugyan szignifikáns különbséget a két alcsoportban, ám a 'Z' csoport minden esetben jobban teljesített az 'S' csoport eredményeivel összevetve (közéérték). Az eddig nem mért igemegnevezési feladatban is a 'Z' csoport teljesített jobban, illeszkedve a fonemikus és szemantikus tesztek eredményeihez. Az elemszámok és hibázások melletti szünettartási adatok értékelése jelenleg is zajlik.

Következtetések

Az előadásban bemutatott kutatás részeredményei az SZTE ÁOK Pszichiátriai Klinikáján folyó kutatás nyelvi alfejezeteként hozzájárulnak a két alcsoport elkülönítésének árnyalásához, valamint segítségül lehetnek a további alkalmazni kívánt tesztek kiválasztásához és kidolgozásához.

Irodalom

Csépe Valéria–Győri Miklós–Ragó Anett (szerk.) 2008: Általános Pszichológia 3. Nyelv, tudat, gondolkodás Osiris Kiadó, Budapest, 322–35.

Garab Edit Anna 2007: Nyelvi képességek (a)vagy gondolkodási zavar szkizofréniában, Magyar Pszichológiai Szemle, 62/4, 495–512.

Kambanaros, Maria–Lambros Messinis–Vassilis Georgiou–Panagiotis Papanthanasopoulos 2010: Action and object naming in schizophrenia, Journal of Clinical and Experimental Neuropsychology, 32/10, 1083–1094.

Szendi István–Racsmány Mihály–Cimmer Csongor–Csifcsák Gábor–Kovács Zoltán Ambrus–Szekeres György–Galsi Gabriella–Tóth Ferenc–Nagy Attila–Garab Edit Anna–Boda Krisztina–Cséfan György–Kiss József Géza–Dombi József–Pléh Csaba–Janka Zoltán 2010: Two subgroups of schizophrenia identified by systematic cognitive neuropsychiatric mapping, European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience 260, 257–66.

Tánczos Tímea 2012: A végrehajtó funkciók szerepe az iskolában és a verbálisfluencia-tesztek, Iskolakultúra, 22/6, 38–51.